

SKOGEN – RYGGRADEN I LANDSBYGDENS EKONOMI

Näringspolitisk
rapport från LRF

#5

SKOGSÄGANDE STÄRKER MÖJLIGHETERNA TILL INVESTERINGAR,
FÖRETAGANDE OCH JOBB PÅ LANDSBYGDEN.

Innehåll

Sammanfattning	3
I skogen växer landsbygden	4
1. Skogen är landsbygdens kapitalbas	5
2. Skogen möjliggör investeringar i lantbruket	8
3. Skogen ger ekonomisk trygghet	10
4. Skogen är en jobbskapare	14
5. Stärkt skogsägande ger en starkare landsbygd	17

PRODUCERAD AV LRF 2025

FÖRFATTARE: CECILIA ÖSTBACK **INTERVJUER:** STINA BERGSTRÖM

LAYOUT & GRAFER: KAROZZ FORM AB

BILDER: LRFs BILDBANK

Skogen – ryggraden i landsbygdens ekonomi

Det svenska skogsägandet är unikt, där hälften av skogen ägs av enskilda skogsägare, familjer som brukat skogen i generationer. Vi möter dagligen skogsägare som beskriver skogens betydelse för både sin och landsbygdens ekonomi. Samtidigt är det få som har undersökt hur denna folkrörelse av skogsägare påverkar den ekonomiska utvecklingen på landsbygden i Sverige.

I denna rapport tecknas en tydlig bild av skogen som landsbygdens kapitalbas. Vi avverkar skog när skörden blir dålig. Vi belånar skogen för att investera i våra verksamheter. Det är skogen som ger oss sjuksköterskor och lantbrukare pension på äldre dagar. Samtidigt är det med skogens stabila intäkter i ryggen som vi vågar satsa på nya företag.

Det är tydligt att skogen och skogsbruket är grunden för mycket av det som sker på landsbygden. Inte minst skapar den jobb, skatteintäkter och välfärd för hela samhället. Genom att stärka den enskilda skogsägaren så stärker vi även landsbygdens ekonomi.

Sammanfattning

1

Skogen är landsbygdens kapitalbas

Värdet på den skogsmark som ägs av enskilda skogsägare i Sverige uppgår till 867 miljarder. Möjligheten att kunna ta lån med skogen som säkerhet och att kunna använda intäkter från avverkingar leder till investeringar på landsbygden.

2

Skogen möjliggör investeringar i lantbruket

Ungefär hälften av intäkterna som lantbrukare får från skogsbruket återinvesteras i lantbruket. Om skogsbruk inte får bedrivas leder det till minskade investeringar i lantbruket, minskad skötsel av skogen samt att flera skogsägare inte kan betala räntor till banken. Investeringar i lantbruket behövs för att stärka livsmedelsredskapen och till den gröna omställningen.

3

Skogen ger ekonomisk trygghet

Skogsägandet spelar en viktig roll vid pensionssparande och är ofta en del av kalkylen vid investeringar i nya företag på landsbygd. Att äga skog ger en känsla av ekonomisk trygghet.

4

Skogen är en jobbskapare

I flera regioner uppgår skogsnäringens andel av sysselsättningen till över sex procent. Den process som sysselsätter tusentals personer i varje region börjar ofta med en enskild skogsägare.

5

Stärkt skogsägande ger en starkare landsbygd

För att stärka skogens roll som landsbygdsutvecklare behöver vi stärka skogsägares rättigheter. Politisk handlingskraft behövs för att ge stabila villkor för enskilda skogsägare och för att skapa möjligheter till försörjning av framtida generationer.

I skogen växer landsbygden

Vi möter dagligen skogsägare som berättar om skogens betydelse för investeringar och satsningar i lokalsamhället. Skogsägaren kan vara sjuksköterska, lantbrukare, bagare, turistentreprenör eller ha en annan yrkesbakgrund. Det gemensamma för alla berättelser är den ekonomiska trygghet som skogsägandet ger.

Samtidigt presenteras ständigt politiska förslag som påverkar skogsägandet och riskerar att göra stora arealer skog obrukbara i framtiden. **Det anmärkningsvärda är att dessa utredningar och EU-förslag sällan, om ens någonsin, tar hänsyn till konsekvenserna för skogsägarna, deras företag eller den långsiktiga utvecklingen av landsbygden.**

Sveriges yta är till två tredjedelar täckt av skog – en resurs av enormt ekonomiskt värde, med stor betydelse för den enskilde skogsägaren, landsbygden, sysselsättningen och hela landets ekonomi. Även små förändringar i hur skogen får användas kan därför få långtgående konsekvenser, inte minst ekonomiskt.

För att belysa det tomrum vi ser i konsekvensanalyser av många politiska förslag tog LRF Skogsägarna initiativ till denna rapport. Vi kunde snabbt konstatera att det till stor del saknas forskning som beskriver skogens betydelse för skogsägaren och den lokala ekonomin. **Genom egna undersökningar och intervjuer vill vi lyfta fram skogens roll för enskilda, företagandet, livsmedelsberedskapen och arbetstillfällena på landsbygden.**

Betydelsen av att kunna äga och bruka skog i Sverige kan inte underskattas. Avslutningsvis presenterar vi några åtgärder som vi anser vara avgörande utifrån de insikter vi fått under arbetet med denna rapport. Tack för att du tar dig tid att läsa. Landsbygdens utveckling börjar i skogen.

Paul Christensson
Ordförande LRF Skogsägarna

1 Skogen är landsbygdens kapitalbas

För många skogsägare är skogen en värdefull säkerhet vid banklån. För banker utgör skogsmark en relativt trygg tillgång, eftersom dess värde oftast är stabilt över tid. En central del av bankens bedömning är skogens potential för skogsbruk, vilket analyseras genom den aktuella skogsbruksplanen. Eftersom skogsbruk ger löpande intäkter från avverkning och virkesförsäljning, stärker det skogsägarens återbetalningsförmåga. Dessutom kan skogsmarkens värde öka genom ökad efterfrågan på trävaror och andra skogsprodukter. Detta gör skog till en attraktiv säkerhet, vilket ofta underlättar möjligheten att få lån för att starta eller expandera verksamheter på landsbygden.

För skogsägaren fungerar skogen som ett viktigt verktyg för att finansiera både investeringar och utveckling. Skogen kan fungera som en säkerhet vid lån och framtida investeringar för vidareutveckling av andra verksamheter utöver skogsbruk, såsom inköp av nya maskiner till ett lantbruk eller nya kylar till den lokala livsmedelsbutiken. **Påverkan på skogens möjligheter att fungera som säkerhet vid lån påverkar därför många fler verksamheter än själva skogsföretaget.**

Idag är omkring 4 av 10 skogsfastigheter belånade i Sverige och det är framför allt yngre skogsägare som har lån på sin skogsfastighet.¹ Den låga belånings-

graden hos enskilda skogsägare beror sannolikt på långsiktigt ägande, där skogsmarken har ägts och förvaltats inom samma familj i generationer.

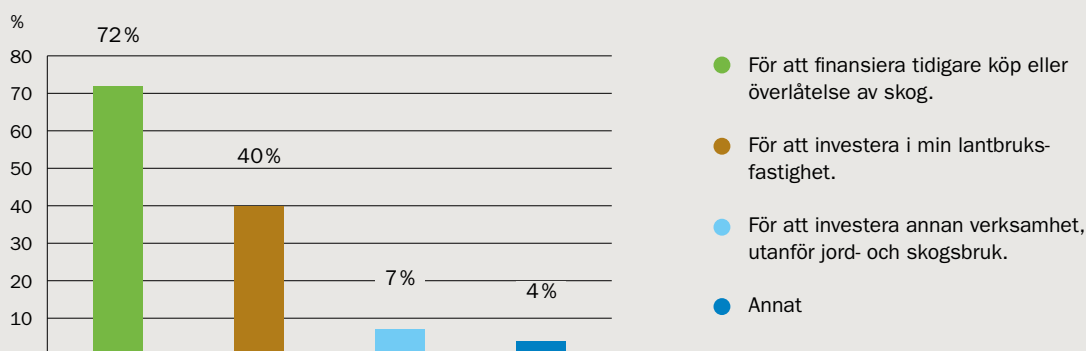
Skogsköp och lantbruksinvesteringar – hur lån bygger landsbygden

I LRFs undersökning är antalet skogsfastigheter som är belånade något högre, 48 procent. Att siffran är något högre än liknande undersökningar kan bero på att LRFs undersökning vänder sig till skogsägande medlemmar som äger mer än 30 hektar skog, och därigenom är större skogsägare som har behövt ta lån i högre utsträckning för att finansiera köp av en skogsfastighet eller ett generationsskifte. På frågan om vad lånet används till svarar två tredjedelar, 72 procent, att lånet används för att finansiera tidigare köp eller överlåtelse av skog. 40 procent har använt lånet som säkerhet för att investera i lantbruksfastigheten medan 7 procent har använt lånet för att finansiera annan verksamhet, utanför jord- och skogsbruket. Andel i riket som använder skogen som säkerhet vid lån för att investera i andra verksamheter än jord- och skogsbruk är sannolikt större än i denna undersökning, eftersom LRFs medlemmar till stor del är aktiva lantbrukare.²

Vad använder du lånet till?

Fråga ställd till skogsägare som idag har lån med skogen som säkerhet gentemot bank.

Svarande: 664

1) Ludvig & Co, Skogsbarometern 2023, s. 4 https://kunskap.ludvig.se/hubfs/Rapporter-Ludvig-o-Co/Skogsbarometern/Skogsbarometern_2023.pdf?hsCtaTracking=8066801c-921b-4994-9f42-0734fe9afc5e%7C1c7b07b8-35ae-4df2-b986-67b0539ba4ce,

2) Undersökningen har ställts till LRFs medlemmar med minst 30 hektar skog under december 2024 - januari 2025. Antal i urval: 3988, Antal svarande: 1 390, Svarsfrekvens 35%. Felmarginalen för denna undersökning, vid 95% konfidensgrad är upp till +/- 2,6 procentenheter på totalnivå.

OM FREDRIK MELIN

Lantmästare, driver skogsbruk på 400 hektar skog och lite jordbruk mellan Sala och Västerås, samt uthyrning av bostäder. Jobbar som skogs- och lantbruksansvarig på Sala Sparbank. Varit i bankvärlden i ungefär 20 år, har uppdrag i regionstyrelsen LRF Mälardalen, ordförande i en Häradsallmänning, som förvaltar 1000 hektar produktiv skogsmark.

”Skogen är landsbygdens säkerhet”

På landsbygden utgör skogen en viktig säkerhet i banklånet. Ur bankens perspektiv blir det därför förödande om en skog plötslig går från ekonomiskt värdefull till obrukbar. Det berättar Fredrik Melin, skogs- och lantbruksansvarig på Sala sparbank.

– För att vi ska ha kvar de ekonomiska värdena i skogen, för att kunna belåna den, då måste vi också ha långsiktiga spelregler. Om det plötsligt blir så att skogsägaren har skött skogen på ett sätt som har skapat naturvärden, så att man inte längre får avverka den, det blir ju kontraproduktivt, säger Fredrik Melin.

Skogsägandet spelar en stor roll för landsbygdens utveckling och är den

ekonomiska motorn här. Banken har alltid sett skogen som en stabil säkerhet. För rätt värdering tar banken bland annat hänsyn till försäljningspriset för växande skog, som varierar över landet. Runt Sala ligger det på 600 kr per kubikmeter, i Småland runt tusenlappen, i Skåne ytterligare lite högre, medan i Norrland är det lägre nivåer.

– Vi tar pantbrev i fastigheterna. Då gör man en värdering av hela fastigheten, sen kan vi belåna den som bottenlån till minst 75 procent av vårt bedömda marknadsvärde.

Fredrik Melins bankkunder är främst stora produktionsgårdar. De äger skog men har fokus på jordbruket och kan behöva låna 10–15 miljoner för att

bygga ett nytt mjölkstall, grisstallar eller investera i en spannmålstork. Ett alternativ till lån hade varit att avverka och sälja virket men det är svårt att komma upp i de höga nettointäkterna.

– På 60-, 70- eller 80-talet kunde man göra en slutavverkning och bygga ett grisstall. Det går inte idag för det är så pass dyrt att bygga och man bygger mycket större stallar idag så därför blir det vanligare att man finansierar med lånade pengar.

Tillsammans med långsiktiga spelregler är uppdaterade skogsbruksplaner och välskötta skogar de viktigaste faktorer för banken när de ska värdera.

Skogen som säkerhet – vad bedömer banken?

► Skogsmarkens värde

Banken bedömer både det aktuella marknadsvärdet och den långsiktiga lönsamheten. Det handlar dels om möjligheten att sälja marken, dels om skogens förmåga att generera intäkter från skogsbruk. Eventuella restriktioner, såsom naturreservat eller andra juridiska begränsningar påverkar värdet och möjligheten att ta lån.

► Återbetalningsförmåga och skogsbruksplan

För att bevilja lån utvärderar banken skogsägarens ekonomi och återbetalningsförmåga. En uppdaterad skogsbruksplan som visar en aktiv och hållbar förvaltning är viktig, eftersom den ger en tydlig bild av fram-

tida intäkter. Skogar med ett välbalanserat bestånd och långsiktig planering ses som en trygg investering. Däremot kan skog som är redo för avverkning innebära en högre risk för banken, då värdet kan sjunka efter avverkning.

► Belåningsgrad och riskbedömning

Banken analyserar skogsfastighetens värde i förhållande till lånebeloppet och bedömer riskerna med skogsmarken som säkerhet. Generellt sett är skog en stabil tillgång, men faktorer som marknadsläge och skogsförvaltning påverkar hur mycket som kan lånas.

Stora värden hos enskilda skogsägare

Enligt Skogsstyrelsen äger enskilda skogsägare cirka 49 procent av Sveriges produktiva skogsmark.³ Värdet på skogsmark varierar beroende på faktorer som geografiskt läge, skogskvalitet och marknadsläge. Enligt en uträkning som genomförts av Ludvig & CO för den här rapporten så uppgår **totalvärdet för den mark som ägs av enskilda skogsägare i Sverige till 867 miljarder kronor**.⁴ Detta speglar ett värde som i huvudsak finns hos enskilda skogsägare på landsbygden och i städerna, men som också skapar stora möjligheter till investe-

ringar och satsningar på företagande genom att kunna användas som säkerhet vid lån.

Värdet på den mark som ägs av enskilda skogsägare ger bara en liten bild av skogens ekonomiska värde. Dels gäller siffran endast hälften av all skogsmark i Sverige, och inkluderar inte den del som ägs av staten, kyrkan och bolagen. Dels finns det även stora ekonomiska värden som genereras av skogsmarken, exempelvis genom virkesförsäljning. Värdet i skogen växer bokstavligen varje dag.

Län	Produktiv skogsmarksareal, hektar	Kr/ha, 5-årsmedel	Värde (mdkr)
Blekinge	162 900	172 528	28,10
Dalarna	793 000	56 503	44,81
Gotland	95 000	43 037	4,09
Gävleborg	663 000	61 983	41,09
Halland	245 900	132 349	32,54
Jämtlands län	1 098 300	40 152	44,10
Jönköping	553 300	124 706	69,00
Kalmar	571 400	106 765	61,01
Kronoberg	499 300	104 254	52,05
Norrbottnen	1 297 100	22 920	29,73
Skåne	311 600	154 684	48,20
Stockholm	184 100	118 050	21,73
Södermanland	218 900	140 066	30,66
Uppsala	224 000	84 677	18,97
Värmland	753 200	69 370	52,25
Västerbotten	1 375 000	33 632	46,24
Västernorrland	688 000	52 311	35,99
Västmanland	158 800	78 758	12,51
Västra Götaland	1 032 000	114 973	118,65
Örebro	243 000	101 232	24,60
Östergötland	362 400	140 512	50,92
Summa			867,25

Detta är sju gånger mer än statens årliga utgifter för hälsa och sjukvård.

3) Skogskunskap.se, "Vem äger skogen?"

4) Ludvig & CO, på uppdrag av LRF Skogsägarna, mars 2025. Totalsiffran baseras på en uppskattning av marknadsvärde baserad på försäljningsstatistik (Ludvig & CO) på 5-årsmedel i kronor per hektar multiplicerad med arealen enskild ägd skogsmark i Sverige (SLU Riksskogstaxeringen).

2 Skogen möjliggör investeringar i lantbruket

Skogen har länge varit landsbygdens finansiella ryggrad. När väder och vind påverkat skörden och inkomsten för bonden har skogen funnits som en tryggserv. Idag finns det cirka 55 000 jordbruksföretag i Sverige. Två tredjedelar av dessa äger skog. Drygt 20 000 jordbruk har mer än 30 hektar skog⁵ och kan därigenom anses ha så pass mycket skog att det har en ekonomisk betydelse för deras verksamhet. Dels i form av säkerhet för lån, dels i form av avverkningsintäkter.

För jordbruk med mjölkkor är det genomsnittliga skogsinnehav 130 hektar, medan de som fokuserar på växtodling i snitt äger drygt 90 hektar skog. Detta är betydande arealer som har stor påverkan på jordbruksföretaget och är en viktig resurs. Skogsbruket möjliggör investeringar och kan vara avgörande vid generationsväxling, då skogen kan fungera som en säker tillgång för att stödja en smidig övergång mellan generationer.⁶

Investeringar i lantbruket

Jordbruksverket genomförde 2022 en intern analys av skogens betydelse för jordbruksföretagen. Studien omfattar inte alla produktionsinriktningar och är begränsad i omfattning. Studien visar att en ökad intäkt från skogsbruket i jordbruksföretaget på 1 000 kr i

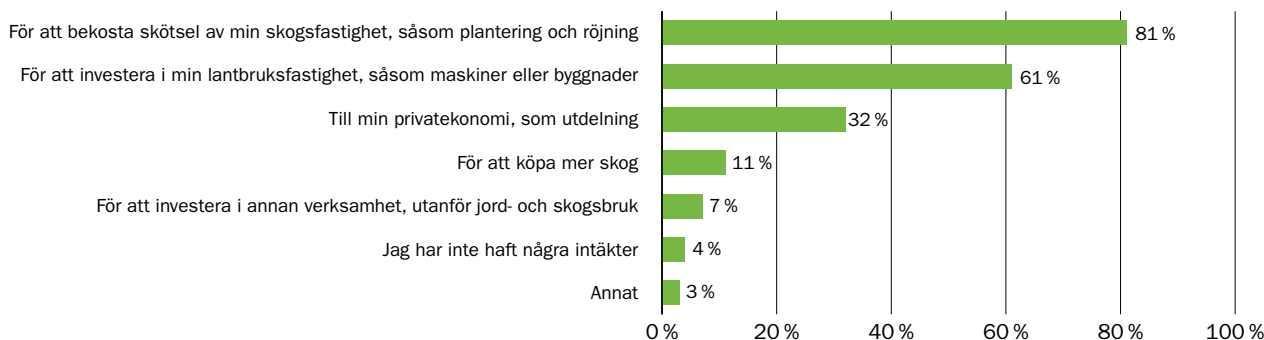
genomsnitt leder till ökade investering med 476 kr, allt annat lika.⁷ **Med andra ord investeras i genomsnitt ungefär hälften av intäkterna från skogen i jordbruksverksamheten.** Studien visar att små mjölk- och kött djursföretag har störst andel intäkter från skogsbruket, och att det framför allt är mjölkföretagen som använder medel från skogsavverkning till investeringar.

När LRF ställer frågan till sina medlemmar så har skogen en viktig roll för investeringar i jordbruket. I januari 2025 ställde LRF frågan i en medlemsundersökning riktad till lantbrukare som äger minst 30 hektar skog.⁸ Där svarar 61 procent att de använder intäkter från skogsbruket för att göra investeringar i lantbruket, såsom att köpa nya maskiner eller till byggnader. De allra flesta använder medel för att bekosta skötseln av skogsfastigheten, och många gör både och.

Grön omställning ökar behoven av investeringar

Behoven av investeringar i lantbruket har nog aldrig varit större. När LRF har räknat på vad som kommer krävas i form av investeringar för att nå upp till de miljö- och klimatmål som ställs i både Sverige och EU, uppgår summan till 80–85 miljarder kronor. Detta kan exempelvis röra sig om investeringar i biogasproduktion eller nya bevattningsdammar.⁹

Hur använder du generellt intäkter från din skogsfastighet? Flera svar möjliga. Svarande: 1 390

5) Jordbruksverket, "Skogsbrukets betydelse för jordbruket minskar", Jordbruket i siffror.

6) LRF, Grönt näringslivsindex, kvartal 4 2024, s. 11 <https://cdn.vev.design/private/4r1mc6PFQ600DvXyRgiBARWty2b2/qk2l-gront-naringslivsindex-q-4-2024.pdf>

7) Jordbruksverket, Skogens betydelse för jordbruksföretag. En undersökning av skogens roll för jordbruksföretagens ekonomi" dnr. 3.4.17-01532/2025. s. 19

8) Undersökningen har ställts till LRFs medlemmar med minst 30 hektar skog under december 2024 – januari 2025. Antal i urval: 3 988, Antal svarande: 1 390, Svarsfrekvens 35%. Felmarginalen för denna undersökning, vid 95% konfidensgrad är upp till +/- 2,6 procentenheter på totalnivå.

9) LRF, Kostnader för jordbrukets gröna omställning, 2023, s. 5

”Utan skogen faller lantbruken”

Skogen är grunden i landsbygdens boende och företagande. Det berättar Mikael Olofsson som tack vare en avverkning fick den grundplåt han behövde för att investera i ett nytt djurstall.

Mikael Olofsson driver ett kravcertifierat lantbruk med produktion av mjölk, kött och spannmål med sin svåger. 2006 tog de över gården genom en generationsväxling och året därpå var det dags att bygga robotstall. De använde intäkten från en avverkning för att få ned skulden från generationsväxlingen och för att få ett startkapital till bygget. Avverkningen bestod av tre mindre hyggen, det största på 3,3 ha.

– Hade vi inte fått avverka av någon anledning hade vi inte varit där vi är idag, säger Mikael Olofsson. Hans uppfattning är att familjeskogsbruket är tätt knutet till landsbygdsutvecklingen och att skogen är den långsiktiga, ekonomiska, säkerheten. Han beskriver skogen som en buffert för lantbruket, en egen liten bank.

– Vid större investeringar då lånar man av sig själv och gör någon förnyingsavverkning. Sen tar det tid innan det växer upp igen, så det är ju ingenting man gör varje år.

Därför, säger han, är det så viktigt att han som skogsägare kan lita på att han tillåtas avverka sin skog när den är mogen och att staten i annat fall ersätter skogsägaren.

– Det är liksom grunden i landsbygdsboendet, att det finns en långsiktighet i skogspolitiken, säger Mikael Olofsson.

Just nu funderar han och svågern på en solcellsinvestering. De försöker vara så självförsörjande som möjligt på foder till djuren och Mikael säger att det skulle kännas bra att även kunna producera en del av det egna energibehovet. Solceller skulle bli lite av en profilinvestering, sänka elkostnaderna och göra att gårdens elektriska lastmaskin kan laddas med egenproducerad el.

– Vi har ännu inte klurat på hur en solcellsanläggning ska finansieras men det är troligt att det blir en kombination av ett skogsuttag och banklån, säger Mikael Olofsson.

OM MIKAEL OLOFSSON

Bor i Renbergsvattnet, Burträsk. Bedriver lantbruk med kravcertifierad mjölk-, kött- och spannmålsproduktion tillsammans med sin svåger, Fredrik Lundström. Fastigheten är på totalt 158 hektar, varav 93 hektar är produktiv skogsmark.

Buffert för dåliga tider stärker livsmedelsberedskapen

Skogen har länge varit lantbrukets finansiella ryggrad. När väder och vind påverkat skörden och inkomsten för bonden har skogen funnits som en reserv. I den bästa av världar skulle inte skogen behövas för att kompensera för dåliga år inom jordbruket. Samtidigt innebär den nära kopplingen mellan jordbruket och skogsägandet i Sverige att många lantbrukare klarar de variationer som finns naturligt inom livsmedelsproduktionen och bidrar därmed till livsmedelsförsörjningen. Detta är särskilt viktigt i Sverige i händelse av kris eller krig, eftersom självförsörjningsgraden är cirka 50 procent, vilket innebär att hälften av de livsmedel som konsumeras i Sverige är importerade.

Skogen används som buffert vid dåliga tider

Det finns idag ett negativt samband mellan intäkter från jordbruket och skogsbruket. I praktiken innebär det att när jordbruket drabbas av krisår, och intäkterna från jordbruket går ned, kan vi se en ökning av intäkterna från skogsbruket.

Exempelvis använde mindre mjölkgårdar skogen för att kompensera för lägre intäkter under mjölkkrisen 2015.¹⁰

10) Jordbruksverket, ”Skogens betydelse för jordbruksföretag, En undersökning av skogens roll för jordbruksföretagens ekonomi” dnr. 3.4.17-01532/2025. s. 22.

3 Skogen ger ekonomisk trygghet

En känsla av ekonomisk trygghet

Att äga skog ger en känsla av trygghet vid investeringar i företagande på landsbygden eftersom skogen utgör en stabil och växande tillgång. Till skillnad från de flesta andra investeringar är skogen en förnybar resurs som genom ständig återplantering av nya träd och skötsel ökar i värde. Denna tillgång kan användas som säkerhet vid satsningar på olika verksamheter såsom gårdsbutiker, ekoturism eller träförädling.

En annan viktig faktor är skogens flexibilitet när det gäller likviditet. **Genom att planera avverkning vid strategiska tillfällen kan skogsägare frigöra kapital för att finansiera investeringar eller hantera oförutsedda utgifter.** Detta minskar risken vid företagande på landsbygden, då det alltid finns en möjlighet att skapa intäkter från skogen när det behövs. Dessutom tenderar skogsmark att behålla sitt värde även i ekonomiskt osäkra tider, vilket gör skogen till en långsiktig och stabil investering som kan fungera som en trygg grund för företagsverksamhet.

Skogen erbjuder även fler intäktsmöjligheter utöver skogsbruk. Förutom virkesförsäljning kan skogsägare dra nytta av andra affärsmöjligheter som till exempel jaktupplåtelser och turism. Denna bredd i intäktskällor gör att skogsägare har en större ekonomisk stabilitet, vilket i sin tur gör det mindre riskfyllt att satsa på andra företag.

Sammantaget fungerar skogsäggande som en **ekonomisk trygghet genom sin stabilitet, flexibilitet och möjligheten att skapa intäkter vid behov, vilket ger en stark grund för att investera i företagande på landsbygden.**

Skogen som pensionssparande

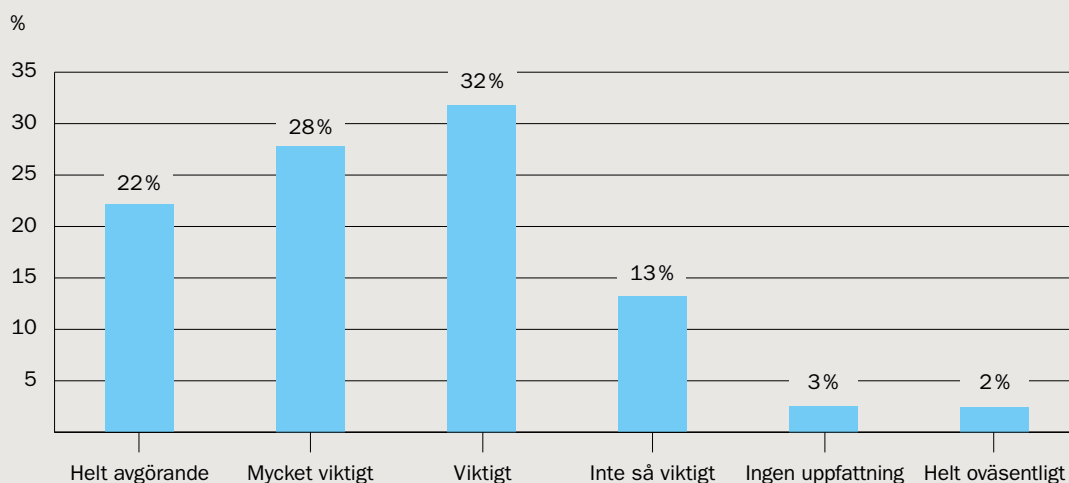
Skogen har en lång tradition som en ekonomisk tillgång i Sverige och spelar en central roll i många svenskers privatekonomi. För skogsägare utgör skogen inte bara en källa till intäkter genom avverkning, utan även en långsiktig investering och en viktig del av pensionssparandet.

Till skillnad från andra tillgångar, såsom aktier och fonder, växer skogen bokstavligen över tid. Träden ökar i volym och värde, vilket gör skogen till en relativt stabil investering. Historiskt sett har skogsmarken också haft en stabil och god värdeutveckling, vilket har gjort skogen attraktiv pensionssparande för äldre dagar.

Precis som andra investeringar är skog inte helt riskfri. Skogsägare står inför risker som stormar, skogsbränder och prisvariationer på virkesmarknaden. Dock har skogsinvesteringar historiskt sett varit mindre volatila än aktiemarknaden. Samtidigt är det viktigt för många pensionssparare att man kan bruka skogen även i framtiden.

Hur viktig är ditt skogsinnehav för finansiering av din verksamhet?

Svarande: 1 377

OM TOBIAS OCH MARIA JONMEISTER:
Maria och Tobias Jonmeister driver Kyrkås Kulturgård utanför Östersund sedan sex år tillbaka. Till gården hör cirka 500 hektar skog.

Foto: Familjen Jonmeister

”Lyckosamma investeringar i Kyrkås kulturgård med skogens hjälp”

Det går bra för Kyrkås kulturgård. Med skogen som trygghet har Maria och Tobias Jonmeister byggt upp en framgångsrik verksamhet på gården utanför Östersund. En svajig skogspolitik har dock varit ett orosmoln som följt dem.

I hjärtat för Jonmeisters verksamhet står människor, mat och välbefinnande. En stor del är bokad verksamhet – som dagkonferenser, kurser i mat och konsthantverk, bröllop och fester – medan annat är öppet för allmänheten – som jul- och skördemarknader och gårdscafé en gång i månaden. Maria Jonmeisters visioner har fått styra och skogsinnehavet har gjort det möjligt.

– Skogen har varit grunden för att ens tänka tanken att våga satsa på en verksamhet på vår gård, säger Maria Jonmeister.

Det som framför allt har kostat har varit att rusta de vackra, gamla husen på gården där restaurangen idag är hjärtat. Tobias Jonmeister berättar om

det tidiga generationsskiftet av föräldragården och skogsfastigheten som paret gjorde för 17 år sedan:

– Vi hade ju förmånen att generationsväxla när jag var 35, det var likasom perfekt, och så gjorde vi slag i saken när jag var 40, då startade vi vår verksamhet.

Skogen har varit en ekonomisk trygghet både som säkerhet gentemot banken och för avverkningar som har delfinansierat investeringar. Tobias tror att fler tidiga generationsskiften skulle gynna landsbygdsföretagandet, samtidigt som det skulle dryga ut pensionen för den som släpper sin skogsfastighet.

– Det finns ju jättemycket entreprenörer på landsbygden och de behöver ju ett startkapital för det mesta och då är skogen jätteviktig, säger Tobias.

Det enda men ganska stora orosmolnet har varit en svajig skogspolitik och paret har under 11 års tid kastats mellan olika besked om hur och när

naturvärden som hittats i deras skog, skulle ersättas av staten. Den statliga ersättningen kom till slut. Längs vägen har de även fått ett välkommet tillskott i form av stöd från Jordbruksverket för etablering av arbetstillfällen på landsbygd.

För Maria Jonmeister är det viktigt att bidra till lokalsamhället genom att människor upptäcker bygden och att samverka med andra företagare och lyfta fram dem. Hon hoppas att bygden tycker att deras verksamhet bidrar till att synliggöra Kyrkås på kartan. Och det ser faktiskt ljus ut för bygden.

– Det finns ju en skola här som var nära på att läggas ned men nu har det kommit många nya barnfamiljer. Vi har sålt en del tomter för att vi tycker det är trevligt att fler flyttar hit. Jag tror att det blir mer och mer populärt att flytta ut på landsbygden, säger Maria.

OM KARIN ANDERSSON

Före detta mjölkbonde, samt haft köttdjur, på Berga gård i Vrena, Södermanland. Äger 4/6 av gårdens 50 hektar skog.

”Skogen – en trygghet när pensionen närmar sig”

När Karin Andersson närmar sig pensionen blir skogen en allt viktigare del av hennes liv. Vid 63 års ålder har hon lämnat arbetslivet med mjölk- och köttproduktion bakom sig, och nu står skogen i fokus.

– Skogen har alltid funnits där, både som en säkerhet och ett intresse som vuxit med åren. Ju mer tid jag har fått, desto mer har jag ägnat åt skogen, säger hon.

Tillsammans med sina systrar äger hon 50 hektar skog, som länge har varit en viktig ekonomisk resurs för gården. När ladugården byggdes om 1998 finansierades delar av projektet genom avverkning. Med facit i hand konstaterar Karin att den långsiktiga sparivern inför pensionen har haft sina utmaningar – vissa bestånd har drabbats av granbarkborre och röta.

– Vi har sparat just med tanke på att skogen är en del av pensionsförsäkringen.

Mjölproduktionen lade hon ner för 15 år sedan, och därefter har hon fött upp köttdjur. Men innan jul förra året skickades de sista djuren till slakt.

– Ladugården är sliten, maskinerna är utslitna – och bonden också, säger hon med glimten i ögat.

Skogen som pensionsförsäkring – en risk?

Att se skogen som pensionsförsäkring innebär dock en viss osäkerhet. Karin är framför allt orolig för politiska beslut som kan begränsa avverkningen.

– Jag har inte jättemycket skog, så om några hektar skulle konfiskeras eller inte få brukas fullt ut, kan det få stor betydelse.

Precis som många andra på landsbygden har hon fler inkomstkällor. Hon arrenderar ut mark, hyr ut en fastighet via ”Bo på lantgård” och säljer vallfoder. Att ha skogen som pensionskapital går dock lite emot den traditionella tanken om att lämna över till nästa generation i god tid. Samtidigt, resonerar hon, ser hennes situation annorlunda ut:

– Jag har inga egna barn och vill kunna bo kvar på gården. En del av marken är redan utarrenderad, och troligtvis arrenderar jag ut resten också. Men jag hoppas kunna fortsätta som aktiv skogsägare. Dessutom vill samhället att vi ska arbeta längre, och för mig blir det här kanske en kombination av pension och arbete.

4 Skogen är en jobbskapare

Skogens bidrag till jobbtillfällen i mindre orter

Skogsnäringen är en viktig motor för sysselsättningen på landsbygden skapar sysselsättning i många mindre orter på landsbygden. Sverige är ett av världens mest skogsrika länder, och skogsbruket har länge varit en av de viktigaste näringarna för landsbygdens ekonomi. Genom att skapa jobb inom skogsbruk, träförädling, bioenergi och naturturism bidrar skogen till en levande landsbygd och hållbar utveckling.

Skogsnäringen som helhet är särskilt jobbskapande i förhållande till övriga näringslivet, där **ett nytt jobb inom skogsnäringen innebär att två nya jobb skapas i omkringliggande verksamheter, såsom transport- och kontorstjänster.**¹¹

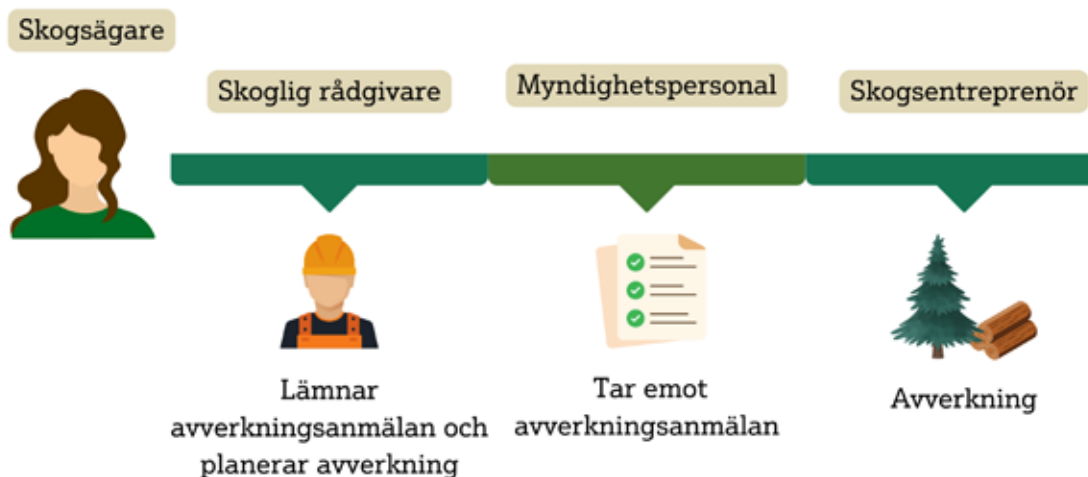
I flera län svarar skogsindustrin för 6 procent eller mer av industrisysselsättningen. I vissa landsbygdskommuner är skogsbruket särskilt viktigt för sysselsättningen. I Piteå står exempelvis skogsbruket för 17 procent av sysselsättningen och i Eksjö 15 procent.¹²

I SCBs statistik är 122 200 direkt sysselsatta inom skogsnäringen. Siffrorna inkluderar både de som jobbar inom skogsbruket och skogsindustrin. Exempel på yrken som jobbar på plats i skogen och inom skogsbruket är skogsmaskinförare och plantörer. I nästa steg, inom skogsindustrin, kan det exempelvis röra sig om ingenjör på ett massabruk eller sågverksarbetare. Om statistiken även skulle inkludera indirekt sysselsatta så skulle totalsiffran bli betydligt högre.

Av svensk industris totala sysselsättning, export, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för omkring 9 till 12 procent. Skogen och skogsindustrin är också viktig för den svenska handelsbalansen. **Värdet av den svenska exporten av skogsprodukter var 184 miljarder kronor år 2023.**¹³

Visste du att?

60 procent av virket som används inom skogsindustrin kommer från enskilda skogsägare.¹⁴ Det enskilda skogsägandet är grunden för skogsnäringen i Sverige.

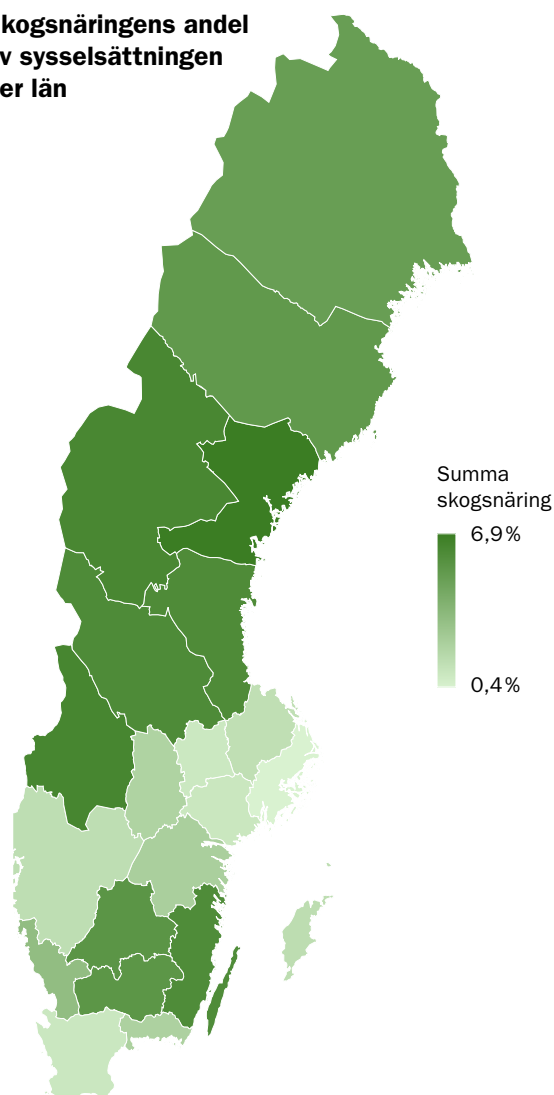
11) Skogsindustrierna, Skogsnäringens betydelse för välfärden 2025, s. 1 <https://www.skogsindustrierna.se/siteassets/bilder-och-dokument/rapporter/valfard/skogsnaeringens-betydelse-for-valfarden-2025.pdf>

12) Skogsnäringens betydelse för välfärden 2018, s. 5 <https://via.tt.se/data/attachments/00298/88ec75c3-a843-4839-8efe-b8f814631446.pdf>

Län	Antal sysselsatta	Andel av sysselsättningen, %
Västernorrland	8 400	6,9
Värmlands län	8 400	6,4
Jämtland	4 100	6,3
Dalarna	8 500	6,1
Gävleborg	8 100	6,1
Kalmar län	7 000	6,1
Jönköpings län	11 000	5,6
Kronoberg	5 900	5,5
Västerbotten	7 800	5,3
Norrbottn	6 400	5,1
Halland	5 300	3,3
Östergötland	5 700	2,3
Blekinge	1 600	2,2
Örebro län	3 200	2,1
Gotland	500	1,5
Västra Götaland	13 600	1,5
Uppsala län	2 700	1,4
Södermanland	1 300	1,0
Skåne	6 500	0,9
Västmanland	1 200	0,9
Stockholms län	5 000	0,4
Sverige	122 200	2,2

Statistik: SCB, nationalräkenskaperna (NR), "Det gröna näringslivet i samtliga län i Sverige, år 2023"

Skogsnäringens andel av sysselsättningen per län

13) <https://www.skogsindustrierna.se/om-skogsindustrin/branschstatistik/ekonomisk-betydelse-och-valfard/>

14) Skogsstyrelsen, konkurrens på rundvirkesmarknaden 2024, s. 6 <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/rapporter/rapporter-2024/rapport-2024-07-konkurrens-pa-rundvirkesmarknaden.pdf>

”Skogen skapar jobben på landsbygden”

Foto: privat

OM JOHAN PERSSON

Johan Persson (S), kommunalråd i Kalmar kommun sedan nästan 20 år.

I Kalmar står skogen för sysselsättning, värme och möjligheten att bo kvar på landsbygden. Det säger Johan Persson (S), kommunalråd i Kalmar kommun.

Enligt senaste statistiken från SCB sysselsätter skogsnäringen över 7 000 personer i Kalmar län. Johan Persson reagerar på att siffran låter låg och att den även borde omfatta alla kringtjänster, som elektriker på Södras massa- bruk och transporter.

– Man brukar säga att ett industrijobb som är fast förankrat i en bygd, att det skapar två eller tre nya jobb utöver det som finns i direkta produktionen. Det vara därför jag tyckte det låter lite.

I förlängningen gör skogen det möjligt för människor att bo kvar på landsbygden, vilket i sin tur skapar förutsättningar för exempelvis byskolor och livsmedelsbutiker. Allt hänger ihop, menar Johan Persson. Han understryker att Kalmars landsbygd skulle vara betydligt fattigare utan skogsnäringen.

– Vi måste säkra kassaflöden på landsbygden så att man kan bo och verka.

Kommunens satsningar bekräftar skogens betydelse. För drygt fem år sedan

fick naturbruksgymnasiet i Kalmar en skogsinriktning, och Linnéuniversitetet har gjort en omfattande forsknings-satsning på skogsprodukter med stöd från både Södra och IKEA.

Vilka råd har han till andra politiker som vill främja skogsnäringen och landsbygden? Johan Persson har två viktiga tips. För det första rekommenderar han att politiker engagerar sig i debatten kring ersättningsfrågor.

– Jag har drivit frågan hårt, att om staten inför ett avverkningsförbud måste markägare kompenseras. Det sker ju redan vid bildandet av naturreservat och samma princip borde gälla för skogen, menar han.

Det andra tipset är att ha regelbundna möten med representanter från de gröna näringarna.

– Det är viktigt att inte bara träffas en gång utan att ha en kontinuerlig dialog, år efter år. På så sätt bygger vi kunskap om de gröna näringarna internt i kommunen, och de som företräder skogsbruket ser att vi politiker faktiskt är ganska normala människor, säger han med ett leende.

En minskning av skogsavverkningar med 10 procent på ett år innebär förlorade skatteintäkter på cirka tre miljarder kronor vilket motsvarar lönekostnader för 4 629 sjuksköterskor.

5 Stärkt skogsägarande ger en starkare landsbygd

Drivkraft att investera i gården, skogsbruket och skapa bättre skogar bygger på en tillit till systemet. Skogsföretagande är en långsiktig investering i och med att det kan gå många år mellan kostnader och intäkter. För en skogsägare som idag tar på sig kostnader genom exempelvis markarbeten och plantering kan det ta över hundra år innan vinsterna från en avverkning kan hämtas hem.

Under skogens omloppstid investerar skogsägaren i skötsel av skogen i form av röjning och gallring men också i insatser för naturvärden genom frivilliga avsättningar och hänsyn. För att säkerställa dessa investeringar krävs en långsiktig säkerhet och trygghet i att intäkt från skogsbruket eller ersättning för inskränkningar. Vid osäkerhet riskerar både investeringar i produktion och miljö att minska eller utebli.

Den upplevda lönsamheten hos skogsägare är idag den högsta på tio år och många skogsägare ser positivt på framtida lönsamhet. Trots positiv syn på skogens ekonomiska värde framgår det i Skogsbarometern att skogsägare upplever äganderätten och regleringar från EU som de faktorer som kommer ha störst negativ inverkan på förutsättningarna för det enskilda skogsbruket.

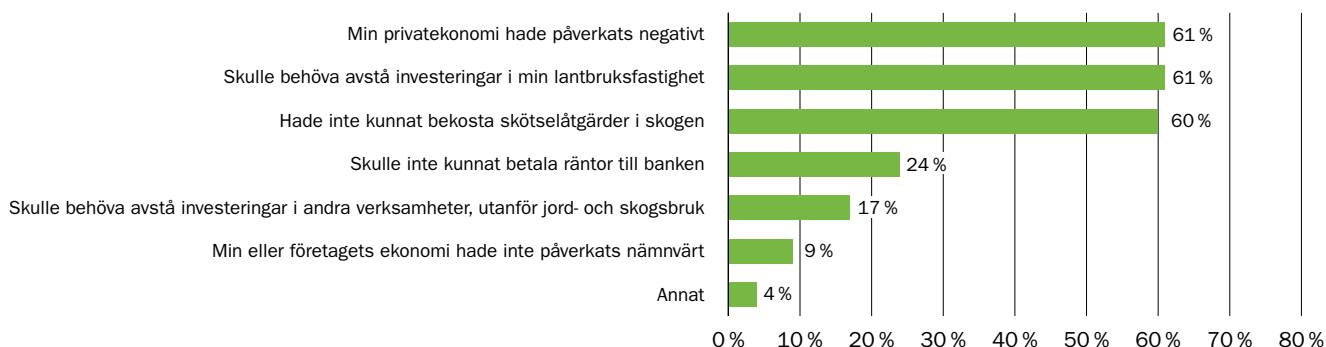
Grunden för landsbygdens ekonomiska utveckling

Säker och tydlig äganderätt är en viktig faktor för landsbygdsutveckling eftersom den skapar trygghet för investeringar och möjliggör finansiering. När privatpersoner och företag på landsbygden har **en trygg äganderätt till mark och resurser ökar incitamenten att investera i jordbruk, skogsbruk och företag** eftersom man känner sig trygg att kunna nyttja investeringen på lång sikt. Därutöver är en trygg äganderätt en förutsättning för att kunna beviljas lån av banker. Om äganderätten kan ifrågasättas eller fräntas skogsägaren genom olika naturskyddsåtgärder, så försvinner även möjligheten att använda skogen som säkerhet vid lån.

Hot mot äganderätten leder till uteblivna investeringar

Både privatekonomin, investeringar i verksamheten samt skötseln av skogen hade blivit lidande för ungefär 60 procent av skogsägarna ifall skogen inte kan brukas. 24 procent anger att de inte skulle kunna betala räntor till banken. Utgångspunkten är ett scenario där hela eller delar av skogsfastigheten inte kan brukas utan att ersättning betalas ut. Detta har exempelvis varit verkligheten för de som drabbats av förbud med anledning av artskyddsförordningen.

Hur skulle din ekonomi påverkas om hela, eller delar av din fastighet, belades med avverkningsförbud utan att ersättning betalades ut? Flera svar möjliga. Svarande: 1 374

På bekostnad av framtida generationers försörjning

Många av de skyddsformer som idag används av myndigheter för att skydda skog med höga naturvärden innebär att en engångsersättning betalas ut till skogsägaren. Inom ett naturreservat är skogsbruk oftast förbjudet för att bevara områdets ekologiska värden. Detta innebär att skogsägaren inte kan utnyttja skogen för virkesproduktion, vilket minskar potentiella inkomster från avverkning. För att kompensera för förlorade intäkter erbjuder staten ekonomisk ersättning till markägare vars skog skyddas i form av exempelvis biotopskydd eller naturreservat. Ersättningen baseras på 125 procent av markens nuvarande marknadsvärde, men tar inte hänsyn till värdet för kommande generationer.

Idag saknas det forskning och konsekvensanalyser kring vad det kommer innebära på sikt för framtida generationers försörjning att alltmer skogsmark tas ur produktion i Sverige. Vi kan dock genom denna rapport konstatera att denna politik leder till att mindre andel skogsmark kan användas som säkerhet vid lån. Även möjligheten att använda intäkter från skogsbruket till investeringar i såväl lantbruk som annat företagande försämrar. **På sikt urholkas skogens roll som landsbygdens kapitalbas och möjliggörare för en levande landsbygd.** För att förstå de långsiktiga effekterna behövs mer djupgående analyser från både forskare och ansvariga myndigheter.

Förslag för att stärka skogens roll i landsbygdens utveckling

Det är tydligt att skogen och skogsbruket är grunden för mycket av det som sker på landsbygden. Inte minst skapar den jobb, skatteintäkter och välfärd för hela samhället. För att stärka skogens roll som landsbygdens ekonomiska ryggrad föreslår vi nedanstående åtgärder.

Stärk äganderätten i grunden

- Se till att begreppet pågående markanvändning skyddas i juridiken. Så att vi kan fortsätta bruka vår mark så som generationer gjort före oss, och vi vill göra i generationer efter oss.
- Utgångspunkten vid inskränkningar ska vara att pågående markanvändning ska få fortsätta. Det måste vara upp till staten att bevisa att pågående markanvändning inte kan fortsätta, inte till markägaren att motbevisa sig.
- Fastställ vad som är ett angeläget allmänt intresse och när den enskilda jord- och skogsbrukaren ska ha rätt till ersättning. Att svenska skogsbrukare ska kunna skogsråvara är en fundamental del av vårt samhälle, och det i sig är ett angeläget allmänt intresse. Om det ändå konstateras att ett annat angeläget allmänt intresse väger tyngre så ska den enskilda alltid få ersättning för det.
- Säkerställ att artskyddsreglerna inte kan stoppa skogsbruk. Idag kan arter som är vanligt förekommande i skogslandskapet stoppa skogsbruk för hundratusentals kronor utan att ersättning betalas ut.

Värna de enskilda skogsägarna

- Tapp till det kryphål som ger möjlighet för enskilda skogsägare att överlåta skogsmark till ett aktiebolag, genom testamente.
- Låt inte enskildas mark köpas upp av stat eller bolag, i samband med naturskydd eller markförsäljningsprogram.

En naturvårdspolitik för framtida generationer

- Inrätta fler former av frivilliga och flexibla avtal, med marknadsmässig ersättning. Det rör exempelvis naturvårdsavtal där ersättning kan kvittas mot utgifter under en längre tidsperiod. Eller ett arrendeliknande avtal där skogsägare får en löpande ersättning så länge avtalet gäller.
- Gör en helhetsbedömning av dagens naturvårdspolitik, som även inkluderar effekter för landsbygdsföretagande och sysselsättning.

Mer kunskap om det enskilda skogsägandet

- Finansiera forskning för att tydliggöra skogsbrukets bidrag till landsbygdens ekonomi. Idag saknas forskning om kopplingen mellan skogen och den regionala utvecklingen.
- Uppdra till ansvariga myndigheter, såsom Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, att göra tydliga konsekvensanalyser av politiska förslag som påverkar möjligheten till framtida skogsbruk.

Visste du att det hinner vara 25 riksdagsval mellan att ett träd planteras till att den avverkas? Det ställer stora krav på långsiktighet i politiken.

Näringspolitisk
rapport från LRF

#5